

وَعَنْ أَبِي مُحَمَّدٍ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرُو بْنِ الْعَاصِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: أَخْبَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَبِي أَقْوَلُ: وَاللَّهِ لَا صُومَنَ النَّهَارَ، وَلَا فُومَنَ اللَّيلَ مَا عَشْتُ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «أَنْتَ الَّذِي تَقُولُ ذَلِكَ؟» قَفَلْتُ لَهُ: قَدْ قُلْتُهُ بِأَبِي أَنْتَ وَأُمِّي يَا رَسُولَ اللَّهِ، قَالَ: «فَإِنَّكَ لَا تَسْتَطِعُ ذَلِكَ، فَصُمْ وَأَفْطِرْ، وَنَمْ وَقُمْ، وَصُمْ مِنَ الشَّهْرِ ثَلَاثَةً أَيَّامٍ، فَإِنَّ الْحَسَنَةَ بَعْشَرَ أَمْثَالَهَا، وَذَلِكَ مِثْلُ صِيَامِ الدَّهْرِ قُلْتُ: إِنِّي أُطِيقُ أَفْضَلَ مِنْ ذَلِكَ، قَالَ: «فَصُمْ يَوْمًا وَأَفْطِرْ يَوْمَيْنِ»، قُلْتُ: إِنِّي أُطِيقُ أَفْضَلَ مِنْ ذَلِكَ، قَالَ: «فَصُمْ يَوْمًا وَأَفْطِرْ يَوْمًَا، فَذَلِكَ صِيَامٌ دَاؤِدٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، وَهُوَ أَعْدَلُ الصِّيَامِ» - وَفِي رِوَايَةِ: «هُوَ أَفْضَلُ الصِّيَامِ» [خ 1976] – قَفَلْتُ: فَإِنِّي أُطِيقُ أَفْضَلَ مِنْ ذَلِكَ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «لَا أَفْضَلَ مِنْ ذَلِكَ» وَلَأَنْ أَكُونَ قَبْلِثُ الْثَلَاثَةِ الْأَيَّامِ الَّتِي قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ أَهْلِي وَمَالِي. [خ 3418، م 1159].

وَفِي رِوَايَةِ: «أَمْ أَخْبَرَ أَنَّكَ تَصُومُ النَّهَارَ وَتَتْقُومُ اللَّيلَ؟» قُلْتُ: بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ، قَالَ: «فَلَا تَفْعَلْ، صُمْ وَأَفْطِرْ، وَنَمْ وَقُمْ، فَإِنَّ لِحْسَدِكَ عَلَيْكَ حَقًّا، وَإِنَّ لِعَيْنِكَ عَلَيْكَ حَقًّا، وَإِنَّ لِزُوْجِكَ عَلَيْكَ حَقًّا، وَإِنَّ لِرَوْرِكَ عَلَيْكَ حَقًّا، وَإِنَّ بِخَسِبِكَ أَنْ تَصُومَ فِي كُلِّ شَهْرٍ ثَلَاثَةً أَيَّامٍ، فَإِنَّ لَكَ بِكُلِّ حَسَنَةٍ عَشْرَ أَمْثَالَهَا، فَإِذَنْ ذَلِكَ صِيَامُ الدَّهْرِ» فَشَدَّدْتُ فَشُدِّدَ عَلَيَّ، قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنِّي أَجِدُ فُوَّةً، قَالَ: «صُمْ صِيَامَ نَبِيِّ اللَّهِ دَاؤِدٌ وَلَا تَرِدُ عَلَيْهِ» قُلْتُ: وَمَا كَانَ صِيَامُ دَاؤِدٌ؟ قَالَ: «نِصْفُ الدَّهْرِ» فَكَانَ عَبْدُ اللَّهِ يَقُولُ بَعْدَ مَا كَبِرَ: يَا لَيْتَنِي قَبْلِتُ رُحْصَةَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. [خ 1975].

وَفِي رِوَايَةٍ: «أَمْ أُخْبِرُكَ تَصُومُ الدَّهْرَ، وَتَقْرَأُ الْقُرْآنَ كُلَّ لَيْلَةٍ؟» فَقُلْتُ: بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ، وَمَأْرِدِي بِذَلِكَ إِلَّا الْحُسْنَى، قَالَ: «فَصُومْ صَوْمَ دَاؤَدَ، فَإِنَّهُ كَانَ أَعْبَدَ النَّاسِ، وَاقْرَأُ الْقُرْآنَ فِي كُلِّ شَهْرٍ» قُلْتُ: يَا نَبِيَّ اللَّهِ، إِنِّي أُطِيقُ أَفْضَلَ مِنْ ذَلِكَ؟ قَالَ: «فَاقْرَأْهُ فِي كُلِّ عِشْرِينَ» قُلْتُ: يَا نَبِيَّ اللَّهِ إِنِّي أُطِيقُ أَفْضَلَ مِنْ ذَلِكَ، قَالَ: «فَاقْرَأْهُ فِي عَشْرٍ» قُلْتُ: يَا نَبِيَّ اللَّهِ، إِنِّي أُطِيقُ أَفْضَلَ مِنْ ذَلِكَ، قَالَ: «فَاقْرَأْهُ فِي سَبْعٍ وَلَا تَرْدُ عَلَى ذَلِكَ» فَشَدَّدْتُ فَشَدِّدَ عَلَيَّ، وَقَالَ لِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «إِنَّكَ لَا تَدْرِي لَعَلَّكَ يَطُولُ بِكَ عُمُرٌ» قَالَ: فَصَرِّتُ إِلَى الَّذِي قَالَ لِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَلَمَّا كَبِرْتُ وَدِدْتُ أَنِّي كُنْتُ قَلِيلًا رُحْصَةً نَبِيَّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. [1159/182]

وَفِي رِوَايَةٍ: «وَإِنَّ لَوْلَدِكَ عَلَيْكَ حَقًّا». [1159/183]

وَفِي رِوَايَةٍ: لَا صَامَ مَنْ صَامَ الْأَبَدَ» ثَلَاثًا. [خ 1977، م 1159/183].

وَفِي رِوَايَةٍ: «أَحَبُّ الصِّيَامِ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى صِيَامُ دَاؤَدَ، وَأَحَبُّ الصَّلَاةَ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى صَلَاةُ دَاؤَدَ: كَانَ يَنَامُ نِصْفَ اللَّيْلِ، وَيَقُومُ ثُلُثَةَ، وَيَنَامُ سُدُسَةَ، كَمَا يَصُومُ يَوْمًا وَيُفْطِرُ يَوْمًا، وَلَا يَغْرِي إِذَا لَاقَ».

[خ 189، 1159/187، م 3419، 1131]

وَفِي رِوَايَةٍ قَالَ: أَنْكَحْنِي أَيِّ امْرَأَةً دَاتَ حَسَبٍ، كَمَا يَتَعَااهُدُ كَنَّتُهُ - أَيِّ امْرَأَةً وَلَدِيهِ - فَيَسِّئُهَا عَنْ بَعْلِهَا، فَتَقُولُ لَهُ: نِعْمَ الرَّجُلُ مِنْ رَجُلٍ لَمْ يَطِأْ لَنَا فِرَاشاً وَلَمْ يُفْتِشْ لَنَا كَنَفًا مُنْذُ أَتَيْنَاهُ، فَلَمَّا طَالَ ذَلِكَ عَلَيْهِ ذَكْرُ ذَلِكَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَقَالَ: «الْقُنْيَى بِهِ» فَلَقِيَتُهُ بَعْدُ فَقَالَ: «كَيْفَ تَصُومُ؟» قُلْتُ: كُلَّ يَوْمٍ، قَالَ: «كَيْفَ تَخْتِمُ؟» قُلْتُ: كُلَّ لَيْلَةٍ، وَذَكَرَ تَحْوَى مَا سَبَقَ، كَمَا يَقْرَأُ عَلَى بَعْضِ أَهْلِهِ السُّبْعِ الَّذِي يَقْرَؤُهُ، يَعْرِضُهُ مِنَ النَّهَارِ لِيَكُونَ أَحْفَى عَلَيْهِ بِاللَّيْلِ، وَإِذَا أَرَادَ أَنْ يَتَقَوَّى أَفْطَرَ أَيَّامًا وَأَحْصَى وَصَامَ مِثْلَهُنَّ كَرَاهَةً أَنْ يَتَرَكَ شَيْئًا فَارَقَ عَلَيْهِ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

كُلُّ هَذِهِ الرِّوَايَاتِ صَحِيحَةٌ مُعْظَمُهَا فِي «الصَّحَيْحَيْنِ» وَقَلِيلٌ مِنْهَا فِي أَحَدٍ هُمَا.

Абу Мұхаммад Абдуллоҳ ибн Амр ибн Осс розияллоҳу анхудан ривоят қилинади:

«Набий соллаллоҳу алайҳи васалламга менинг «Аллоҳга қасам, ҳаёт әканман, кундузни рўза тутиб, кечани ибодат қилиб ўтказаман», деяётганимнинг хабари берилибди. Шунда Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам: «Сен (ҳақиқатда) мана шу гапларни айтдингми?» дедилар. Мен: «Ота-онам сизга фидо эй Расулуллоҳ, ҳақиқатда бу сўзларни айтдим», дедим. У зот: «Сен бундай қила олмайсан. Шу боис рўза ҳам тутгин, оғзи очиқ ҳам юргин, ухлагин ҳам, (кечаси ибодатда) қоим ҳам бўлгин. Бир ойда уч кун рўза тут, чунки яхшилик ўзининг ўн мислича (кўпайтириб берилади). Мана шу - йил бўйи рўза тутган кабидир», дедилар. «Бундан ҳам ортиғига тоқат қила оламан», дедим. «Бўлмаса бир кун рўза тутиб, икки кун оғзи очиқ бўл», дедилар. «Бундан ҳам ортиғига тоқат қила оламан», дедим. У зот: «Ундей бўлса, бир кун рўза тут, бир кун оғзи очиқ бўл, мана шу Довуд алайҳиссаломнинг рўзасидир [ва у рўзаларнинг энг тўғрисидир] у рўзаларнинг энг афзалидир», дедилар. «Мен ундан ҳам ортиғига тоқат қила оламан», дедим. Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам: «Бундан ортиғи йўқ», дедилар».

У зот айтган уч кунни қабул қилганим менга аҳли ва молимдан яхшироқ Эди».

Яна бир бошқа ривоятда қуидагича айтилади:

«Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам:

«Айтишларича, сен кунни рўза билан, тунни ибодат билан ўтказар эмишсан?» дедилар. «Ха, шундай, эй Аллоҳнинг Расули», дедим. У зот: «Ундей қилма. Рўза ҳам тут, оғзи очиқ ҳам юр. Бедор ҳам бўл, ухлагин ҳам. Чунки сенда танангнинг ҳам хаққи бор, кўзингнинг ҳам хаққи бор, аёлингнинг ҳам хаққи бор, меҳмонингнинг ҳам хаққи бор. Сенга ҳар ойда уч кун рўза тутиш кифоя. Зеро, сен учун ҳар бир яхшилик эвазига унинг ўн баробари бордир. Мана шунинг ўзи йил-ўн икки ой тўла рўза тутишdir», дедилар. Мен (рўза муддатини) кўпайтиравердим, кўпайиб бораверди. «Эй Аллоҳнинг Расули, (бундан кўпроғига ҳам) кучим етади», деявердим. У зот: «Унда Аллоҳнинг набийси Довуд алайҳиссаломнинг рўзасини тут ва бундан зиёда қилма», дедилар. Мен: «Аллоҳнинг набийси Довуд алайҳиссаломнинг

рўзалари қандай бўлган?» дедим. У зот: «Кун ора», дедилар».

Абдуллоҳ ёши улғайгандан кейин: «Қани энди, Набий соллаллоҳу алайҳи васалламнинг рухсатларини қабул қилганимда...» дерди.

Яна бир бошқа ривоятда мана бундай дейилади:

«Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам:

«Менга хабар қилинишича, сен йил бўйи рўза тутиб, ҳар кеча Қуръонни ўқиб чиқар эмишсан?». Мен: «Шундай, эй Аллоҳнинг Расули! Лекин буни фақат яхши ният билан қилдим», дедим. У зот: «Сен Аллоҳнинг Набийси Довуднинг рўзасини тут, чунки у одамларнинг энг обиди эди. Қуръонни ҳар ойда бир ўқиб чиқ», дедилар. Мен: «Эй Аллоҳнинг Набийси! Ундан ортиғига ҳам тоқатим етади», дедим. У зот: «Унда ҳар йигирма кунда ўқиб чиқ», дедилар. «Эй Аллоҳнинг Набийси! Ундан ортиғига ҳам тоқатим етади», дедим. «Унда ҳар ўн кунда ўқиб чиқ», дедилар. «Эй Аллоҳнинг Набийси! Ундан ортиғига ҳам тоқатим етади», дедим. У зот: «Унда уни ҳар етти кунда ўқиб чиқ, лекин бундан зиёда қилма. Мен (рўза муддатини) кўпайтиравердим, кўпайиб бораверди. Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам: «Сен билмайсан, балки умринг узун бўлар», деб менга айтдилар. Мен: «У зот айтган ёшга етиб улғайгач, кошкийди, Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам рухсатларини қабул қилган бўлсам эди», деб айтдим».

Яна бир бошқа ривоятда: «Болаларингнинг сенинг устингда ҳаққи бордир», дейилган.

Яна бир бошқа ривоятда: «Ким умр бўйи рўза тутса, рўзаси йўқдир», деб уч марта айтдилар, дейилган.

Яна бир бошқа ривоятда: «Аллоҳ таолога рўзаларнинг яххиси Довуд алайҳиссаломнинг рўзасидир. Аллоҳ таолога намозларнинг яххиси Довуд алайҳиссаломнинг намозидир. Кечанинг ярмида ухлаб, учдан бирида туриб, (ибодат ила машғул бўлиб), олтидан бирида яна ухлардилар. Бир кун рўза тутиб, бир кун оғизлари очиқ бўлар эди. Агар душманга йўлиқсалар, қочмас эдилар», дейилган.

Яна бир бошқа ривоятда қуйидагича келтирилади:

«Отам мени насл-насабли бир аёлга никоҳлаб қўйди. У келинидан хабар олиб турар, ундан турмуш ўртоғи ҳақида сўрар, (келини) эса: «У эрларнинг энг яххиси. Бироқ унинг олдига келганимиздан бери биз учун бир тўшак босмади ҳам, бизга бирор бир пана қидирмади ҳам», дер экан. Ундаги бу ҳол чўзилиб кетгач, бу ҳақда Набий соллаллоҳу алайҳи васалламга зикр қилган экан, у зот: «Уни менга рўпара қил», дебдилар. Кейинроқ у зотга рўпара бўлган эдим: «Рўзани қандай тутяпсан?» дедилар. «Ҳар куни», дедим.

«Хатмни қандай қиляпсан?» дедилар. «Ҳар кечада», дедим. Юқоридаги сўзларни давом эттиридилар..... У ўз аҳлидан бир кишига Қуръоннинг еттидан бирини кундузи ўқиб берар, кечаси енгилроқ бўлиши учун ўшанда ўқийдиганини кундузи унга ўқиб ўтказар эди. Куч тўпламоқчи бўлса, бир неча кун оғиз очиқ юрар ва ҳисоблаб туриб, Набий соллаллоҳу алайҳи васалламдан айрилганидаги ҳолатидан бирор нарсани тарк этишни истамаганидан, ўшанча (кун) рўза тутар эди».

Бу ривоятларнинг ҳаммаси саҳиҳ бўлиб, аксарияти икки «Саҳиҳ» китобида, озроғи иккисининг бирида келтирилган.

Манба: hadis.islom.uz

